

ЛЕКЦІЯ 5

Тема. Флора дизайн інтер'єру. Засоби ландшафтного дизайну у формуванні атриумних просторів та внутрішніх двориків

Мета. Розкрити вибір асортименту рослин та М.А.Ф. Особливості рішення малого саду з використанням регулярного, ландшафтного та змішаного прийомів планування. Формування художнього образу малого саду з регіональною символікою.

Основні терміни: МАФ, регулярне планування, художній образ.

Література:

1. Ефимов А.В. Дизайн архитектурной среды . - М.: Архитектура, 2004. - 504 с.
2. Щепетков Н.И. Световой дизайн города . - М.: Архитектура С, 2006.- 320 с.
3. Крижановская Н.Я., Дубинский В.П. Светоцветовой дизайн городской среды. – Белгород. : Изд-во БГТУ, 2006.- 136 с.

План

1. Функціонально-просторова організація атриумних просторів.
2. Специфіка формування внутрішніх двориків.
3. Прийоми формування фітосередовища з використанням засобів ландшафтного дизайну.

Атриум є просторовим ядром багатофункціонального громадського, житло-вого або промислового комплексів. Він може мати найрізноманітніші окреслення в плані та фізичні розміри. Вид, що відкривається в атриум з оточуючих його приміщень, повинен володіти великим емоційним впливом. Основним засобом

формування його простору є рослинність. Найбільш доцільно використувати асортимент тропічних та субтропічних рослин. На прийоми розміщення рослин великий вплив здійснює характер освітлення атріуму. Це може бути верхнє або бокове світло. Асортимент рослин залежить також від розмірів атріума. При великих розмірах та гарному освітленні він може бути достатньо різноманітним. Рослини можуть створювати широку гаму по кольору, фактурі та розмірам. Тут доцільно використання вертикального озеленення, бамбуку, з якого створюються зелені екрани. Атріумні простори можуть створюватися з використанням як регулярного, так і ландшафтного прийому планування. Тут доцільно використання елементів геопластики - невеликих підірних стінок, ві- дкосів, сходів, пандусів. Підлога атріуму може бути розчленована на декілька рівнів, що створює багатоплановість невеликих просторів. Підірні стінки можуть бути різної висоти - від невеликих, 30 сантиметрових уступів до 1 м. Їх виконують з блоків природного каменю, тесаних або з нерівною поверхнею. В підірних стінках будь-де доцільно залишати "гнізда" для невеликих рослин, наприклад, седумів. В атріумах влаштовують декоровані водосховища в поєд- нанні з невеликими водоспадами та каскадами. Біля водосховищ створюються найрізноманітніші композиції з вологолюбних рослин. В простір атріуму можуть бути включені невеликі майданчики відпочинку з лавами. Вони роз- нються в задалегідь продуманих точках огляду ландшафтних композицій. Атрі- умні простори повинні створювати відчуття спокою, тиші, відпочинку.

Внутрішні дворики це невеликі простори, обмежені з декількох сторін житловими будівлями. Вони можуть бути обмежені як глухими стінами, так і стінами з вікнами або виходом з дому. При формуванні простору внутрішніх двориків можуть бути використані всі засоби ландшафтного дизайну - рослин- ність, геопластика, водні прилади, малі архітектурні форми, тощо. Вони пови- нні бути створені як ландшафтні фрагменти з високим емоційним впливом. В формуванні простору внутрішніх двориків необхідно використовувати прийо- ми, що зорозово збільшують простір. Основний принцип організації внутрішніх двориків - органічний зв'язок з житловими приміщеннями, включення різнома- нітних елементів природного середовища. Тут можуть бути використані як на-

туральні, так і штучні рослини. З натуральних можуть бути застосовані листяні та хвойні породи дерев, а також різноманітні квіткові композиції. В нинішній час у зв'язку з розвитком гідропоніки можна добитися економічних та цікавих прийомів в рішеннях озеленення внутрішніх двориків. Ящики, наповнені насиченим хімічним підкормом гравієм, туфовою крихтою та вулканічним шлаком, набагато легше, ніж ящики із землею. З модульних елементів можуть бути створені різноманітні композиції. Загальний архітектурно-художній вигляд внутрішніх двориків майже цілком залежить від взаємозв'язку його елементів - доріжок, підірних стінок, розміщення дерев, кущів та квітів.

В даний час внутрішні дворики розташовані біля індивідуальних житлових будинків називають патіо.

Патіо (ісп. patio на основі лат. Pat через прованс, «patu») – відкритий внутрішній двір (ик) житлового приміщення, з різних сторін оточений стінами, галереями, воротами, ґратами, тощо, або ж зеленою огорожею з дерев або чагарників. Архітектура патіо сходить до класичного перистилю, який отримав широке поширення за часів Античності та Середньовіччя в середземноморських країнах (найбільше виділяється Іспанія), а потім і в Латинській Америці, а також в ісламському світі. Патіо вперше став типовим предметом архітектури та ландшафтного дизайну у володіннях знаті і городян ще за часів Римської імперії, а в Середньовіччя ставши класичним архітектурним елементом іспано-мавританського стилю.

Як правило, патіо включає невеликі майданчики для відпочинку або господарських потреб: басейн, фонтан, ставок; дренажну систему і судини для акумуляції дощової води, яка є рідкістю в субтропіках; озеленені ділянки у вигляді газону або квітника; колекції рослин, групи дерев або чагарників.

Частіше площа патіо вимощена теракотовою плиткою або ж потужними цементними плитами. У центрі патіо звичайно розташовується фонтан, оздобленні численні декоративні елементи: водоспади, квіти, клумби, кущі, дерева, амфори, фруктові вази, декоративні меблі, під навісами - килими, подушки, лежанки, лежаки вкриті сіткою. Над патіо зазвичай видно типове блакитне середземноморське небо, хоча іноді над патіо або його частиною встановлюється пе-

рогола, по якій пускають лози винограду, плюща, в'юна для створення додаткової тіні і фільтрації прямих сонячних променів. У дворі патіо були також клітки з співочими птахами, мешкали павичі, фазани, цесарки. Основна естетична мета патіо - створити атмосферу захищеності від зовнішніх загроз в неспокійних середньовічних містах, навіяти відчуття спокою, умиротворення, романтизму, за- тишку і блаженства.

В даний час поряд зі створенням атріумів, внутрішніх двориків, здійснюється ландшафтне оформлення інтер'єрів, в яких формується фітосередовище.

Формування фітосередовища в інтер'єрах залежить від загально архітектурно-художнього задуму та функціонального визначання того або іншого простору та здійснюється, як викладено вище, в декілька етапів.

Розрізняють декілька типів інтер'єрів:

- виробничі та службові;
- рекреаційні (призначені для здійснення короткочасного перепочинку)
- житлові (передпокій, вітальня, кухня, ванна, тощо);
- видовищні та виставкові;
- допоміжні (вестибюлі, сходові майданчики, підсходові простори), тощо.

Розміщення рослин в інтер'єрах як один з елементів загальної художньої композиції повинне підкорятися її головній умові - масштабності. У низьких приміщеннях недоцільно розміщувати такі рослини, як пальму, фікус, тощо. За своїм розташуванням та емоційним впливом рослини у групування можуть бути раптового та наростаючого, рівномірного та імпульсного характеру. Крім того, флора та фітокомпозиції можуть являтися головним акцентом в інтер'єрі при його композиційному рішенні в цілому або візуальним фоном для декоративної структури, малих архітектурних форм, або органічним додатком архітектурно-просторово рішення інтер'єру, тощо.

Різновидом флора дизайну інтер'єру є ікебана, бонсай, колажі.

Ікебана - найбільш давнє мистецтво аранжування квітів, народжене в Японії. Розвиваючись у перебігу майже 15-століть, ікебана перетворилася в самостійний вид мистецтва, котрий для японців не стільки засіб прикраси приміщення, скільки символ живої одухотвореної природи, її невеликий фрагмент, принесений

в будинок. Віками володіють японці мистецтвом вирощування карликових дерев - бонсай, створюючи з них мікросадки, які уміщуються на столі. Звсілякого природного матеріалу смороду майстерно створюють природу: розкішні мохові посадки, сади каменів, пейзажі з піску на підносі. Західне мистецтво підхопило японські традиції. Зараз різноманітні аранжування з рослин матеріалів, що виконуються художниками-флористами, широко використовуються в оформленні інтер'єрів за кордоном та стають популярними в нашій країні.

Одним з найбільш цікавих творів флористики є **колаж** - картини з пласко та об'ємно засушених рослин, злаків або насіння. Скріплені матовим лаком, вони довгі роки зберігають свої фарби та форму, їм притаманна особлива виразність. Колажі є гарною прикрасою будь-якого інтер'єру, особливо в рекреаційних приміщеннях. Їхньому формуванню слід приділяти особливої уваги. Тут доцільно створення ландшафтних фрагментів з водними приладами, дзюрчанням води, співом птахів, тиха музика, краса та аромат квітучих рослин та їх пануючий ефект роблять сприятливий вплив на психіку людини й підвищують її працездатність, нівелюють стресові хвилювання. В цих приміщеннях доцільно також створення флораріумів, флора-тераріумів, акваріумів, тощо.

Флораріум - спеціальний прилад, виготовлення з скла або прозорого пластику, всередині якого створені флора-композиції. В залежності від функціонального призначення та розмірів приміщення флораріуми мають різноманітну форму (кулясту, прямокутну, кубічну, тощо) та розміри (малі, середні і великі). Вони можуть мати спеціальні інженерні прилади для досягнення певних естетичних ефектів (дощу, водоспаду, вітру). Флораріум має дві особливості. Рослини в ньому повністю або практично повністю укрите склом - в результаті повітря всередині контейнеру більш вологе і це дає можливість вирощувати багато тендітних рослин, котрі в кімнаті можуть загинути. Тематика флораріумів може бути різноманітною. Виділяють наступні види:

Епіфітарій - цей флораріум з колекцією епіфітів південної Америки та Південного Сходу Азії. Епіфітні рослини зростають на пнях та коряках і мають

різноманітне забарвлення.

Полюдарій - композиція з рослин вологи субтропіків та тропіків, які у поєднанні з мохом, коряками, річковими валунами створюють природний фрагмент тропічного лісу.

Кактусарій - являє собою колекцію кактусів, розміщену в умовах, що нагадують природні умови батьківщини цих рослин південної Америки, де вони визначають ландшафт безводних пустель.

Тераріум - також є штучним приладом з мікросередовищем. Вони розміщуються в рекреаційних приміщеннях. Грамотне виконання тераріуму з підтриманням необхідної температури та вологості повітря, та правильна годівля дозволить навіть не спеціалісту в області герпетології утримувати жабок, змій, ящірок, тощо, без ризиків їхньої загибелі. Тераріуми обладнуються спеціальними освітлювальними і зігрівальними приладами, оформлюються коряками, камінням, мохом та рослинами, що дозволяє організувати умови, близькі до природних умов проживання тварин та створити виразний елемент інтер'єру засобами ландшафтного дизайну.

Акваріум - призначений для утримання водних тварин, риб, рослин. Акваріуми дуже різноманітні за формами. Вони бувають прямокутні, круглі, у вигляді картини, які можна повісити на стіну. Акваріуми - картини більш витончені, ніж традиційні прямокутні судини, в них краще ростуть рослини та ефектно виглядають риби. Особливо привабливі виглядають акваріуми з імітацією підводного гірського ландшафту, з гротами та скельними уступами, на яких розміщуються водні рослини.

Акватераріум - використовується для утримання багатьох амфібій, а також рептилій, ведучих напівводний образ життя, найбільш придатний акватераріум, що виробляється на основі акваріуму, суша в якому представлена острівцями та коряками, що підносяться над водою. У водній частині акватераріуму розміщуються елементи підводного пейзажу: скелі, грот і водні рослини. На острівцях суші та коряках висаджуються вологолюбні тропічні рослини.

Питання для самоперевірки:

1. Що являє собою атріум?

Як здійснюється оформлення атріумів з використанням засобів ландшафтного дизайну?

1. Що являють собою внутрішні дворики і як вони оформлюються?
2. Що являє собою патіо і які елементи він включає?
3. Перерахуйте основні елементи флора - і фітодизайну використовувани для оформлення інтер'єрів.

